

Stilnoct och sömngång

Finns det ett samband mellan behandling med zolpidem (Stilnoct) och att gå i sömnen?

Frågan relaterar till en nyligen publicerad artikel i New York Times, där ett samband mellan behandling med zolpidem och sömngång kopplat till nattliga maträder diskuterades [1].

SVAR: TOBIAS BÄCKSTRÖM/YLVA BÖTTIGER,
Karolic (Stockholm), april 2006
Drugline nr 22863

Vid en sökning i Svenska biverkningsregistret återfanns sex rapporter om sömngång i samband med behandling med zolpidem. I fyra av dessa beskrevs också nattliga maträder eller tillredning av mat. Rapporterna är korta och kliniska data är därför till största delen okända [2].

Första fallet gäller en kvinna i 50-årsåldern där behandling med zolpidem inleddes på grund av sömnproblem. Tre nätter i följd besvarades patienten av sömngång och hon hade bl a hämtat och ätit glass från frysen. När hon diskuterade detta med sin läkare kom hon ihåg att hon drabbats av liknande problem när hon en tidigare gång behandlats med zolpidem.

Det andra fallet gäller en man i 60-årsåldern som i samband med en depression också behandlades med zolpidem för sömnproblem. Under tiden han behandlades med zolpidem upplevde han flera episoder av sömngång. Vid fler än ett tillfälle hade han också ätit i sam-

band med att han gick i sömnen.

Det tredje fallet gäller en kvinna i 80-årsåldern med hypotyreos och Ménières sjukdom som förskrevs zolpidem på grund av sömnbesvär. Hon upplevde under behandlingstiden flera episoder av sömngång och hon hade bl a kokat ägg och flyttat blomkrukor på sin balkong.

Det sista fallet gäller en kvinna i 80-årsåldern som upplevde flera episoder av sömngång då hon behandlades med zolpidem på grund av sömnbesvär. I detta fall fanns inga uppgifter om födo-intag, men patienten hade vid flera tillfällen varit i köket och utfört uppgifter associerade till matlagning. I alla dessa fyra fall upphörde problemen med sömngång då behandlingen med zolpidem avslutades [2].

Vid en sökning i Svenska biverkningsregistret efter övriga preparat i denna grupp av läkemedel som används vid behandling av sömnproblem (ATC-kod N05C; zopiklon, bensodiazepiner etc) återfinns inga rapporter om sömngång (totalt 768 biverkningsrapporter).

Vid en sökning i relevanta databaser hittades sex fallrapporter där sömngång associerades till behandling med zolpidem. Inga specifika data angående födo-intag återfanns i dessa fallrapporter [3-8].

Sömnstörningar har en hög prevalens i befolkningen och kan i vissa fall sammankopplas med signifikanta medicinska, psykologiska och sociala problem. Parasomnierna, som inkluderar sömngång, nattskräck och mardrömmar, har vanligtvis benigna implikationer i barndomen, men kan sammankopplas med mer allvarlig psykopatologi och stress om problemen kvarstår upp i ungdomen och vuxenlivet. Parasomnierna är vanliga, med en incidens av sömngång kring 15 procent och nattskräck kring 1-3 procent hos barn.

Sömngång uppträder i episoder som kan vara från några minuter upp till någon timme. Under tiden en patient går i sömnen är ansiktsuttrycket tomt. Patienten uppträder utan att kännas vid omgivningen och har låg nivå av medvetande och reaktionsförmåga, vilket får till följd att han/hon ofta uppträder klumpigt och utför meningslösa handlingar. Patienten kommer sällan ihåg någon-ting av episoden när han/hon vaknar.

Genetiska, utvecklingsmässiga, orga-

niska och psykologiska faktorer har diskuterats som orsaker till parasomnierna. Det finns en familjär komponent. En utvecklingsmässig komponent torde ingå då parasomnierna vanligen ses i barndomen, för att sedan minska och försvinna sent i adolescensen. Feber-episoder och hjärntumörer har ibland föreslagits som orsak hos äldre, men är synnerligen sällsynt. Episoder som liknar sömngång har kunnat utlösas vid behandling med litium, höga doser neuroleptika samt triazolam [9].

Det viktigaste vid behandling av episodisk sömngång är att förebygga skador. Man skall inte väcka personer som går i sömnen, då själva uppvaknandet kan förvirra och skrämja patienten och leda till en ökad risk för skador [9].

Sammanfattningsvis finns ett flertal svenska rapporter om sömngång i samband med zolpidembehandling, medan denna typ av rapporter saknas för andra läkemedel i gruppen sömnmedel. Det kan därför inte uteslutas att det rör sig om en preparatspecifik biverkning. För patienter som får behandling med zolpidem och upplever problem med sömngång bör man överväga alternativa preparat. Patienter med sömngång i anamnesen bör informeras om risken att drabbas av sömngång vid zolpidem-intag.

REFERENSER

1. Saul S. To sleep, perchance to eat. Is it the pill? Study links Ambien use to unconscious food forays. The New York Times 2006-03-14.
2. Swedis (Läkemedelsverkets biverkningsregister, citerat 2006-04-20).
3. Yang W, Dollear M, Muthukrishnan SR. One rare side effect of zolpidem - sleepwalking: a case report. Arch Phys Med Rehabil. 2005;86:1265-6.
4. Sharma A, Dewan VK. A case report of zolpidem-induced somnambulism. Prim Care Companion J Clin Psychiatry. 2005;7(2):74.
5. Yanes Baonza M, Ferrer Garcia-Borras JM, Cabrera Majada A, Sanchez Gonzales R. Sleepwalking linked to zolpidem. Atencion Primaria. 2003;32(7):438.
6. Harazin J, Berigan TR. Zolpidem tartrate and somnambulism. Mil Med. 1999;164(9):669-70.
7. Trueal LM. Zolpidem and sleepwalking. J Clin Psychopharmacol. 1995;15(3):223.
8. Mendelson WB. Sleepwalking associated with zolpidem. J Clin Psychopharmacol. 1994;14(2):150.
9. Vgontzas AN, Kales A. Sleep and its disorders. Annu Rev Med. 1999;50:387-400.

■ Under vinjetten »Läkemedelsfrågan« publiceras ett urval av de frågor som behandlats vid någon av de regionala läkemedelsinformationscentralerna (LIC), som hjälper sjukvårdspersonal, apotek och läkemedelskommittéer när medicinska läkemedelsproblem uppstår i det dagliga arbetet. Frågorna har sammanställts vid Karolinska Universitetssjukhuset Hudinge av med dr Mia von Euler och apotekare Åsa Jansson, avdelningen för klinisk farmakologi. Svaren, som är evidensbaserade och producentobundna, publiceras även i databasen Drugline. Frågor kan ställas till regionala LIC - telefonnummer finns på www.lic.nu